

# ÄK-HANKERAPORTTI

2020–2022







*Mielle*

Toim. Tiina Taipale

Ääni kokemusasiantuntijuudelle -hanke 2020 - 2022

Mielle ry

Pitkäkatu 28-30 (Tammipiha, 2. krs)

65100 VAASA

# Sisällys

- 03 Mikä ÄK-hanke?*
- 04 Hankkeen taustaa*
- 05 Tavoitteet ja toiminta*
- 06 Koulutukset*
- 09 Tapahtumat*
- 11 Koordinointi*
- 12 Nivoutuminen palvelujärjestelmään*
- 14 KAT-koulutus jatkossa*
- 15 KAT-työtehtävien välitys*
- 16 KAT-tapaamiset ja tapahtumat*
- 17 KAT-toiminnan tuki ja kehittäminen*
- 19 Kokemusasiantuntijatoiminta Mielle ry:llä*
- 20 Kokemusasiantuntijatoiminnan jatkuvuuden edellytykset*
- 21 Asiantuntijuus*
- 22 Mitä ÄK-hankkeessa saatiin aikaan?*
- 23 ÄK-hanke lukuina*
- 25 Hankkeen suositukset*
- 26 Yhteystiedot*

# Mikä ÄK-hanke?

Ääni kokemusasiantuntijuudelle - KAT-toiminnan nivoutuminen muuttuviin palvelukokonaisuuksiin on STEA:n tukema kolmivuotinen hanke (2020 – 2022), jota hallinnoi Mielle ry Pohjanmaalla.

Kokemusasiantuntijoita on koulutettu jo pitkään, mutta koulutusten jälkeen kentälle on jäänyt vain muutamia aktiivisesti toimivia kokemusasiantuntijoita Pohjanmaalla. Tämä on johtunut mm. toiminnan koordinoinnin puutteesta ja vähäisestä työtehtävien tarjonnasta. Koulutukset ovat riippuneet hanke-rahoituksista ja niiden jatkuvuus on ollut epävarmaa.

ÄK-hankkeen tavoitteena oli luoda Pohjanmaan alueelle toimiva järjestelmä kokemusasiantuntijoiden koordinointiin, perus- ja jatkokoulutuksiin sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kouluttamiseen.

Tavoitteisiin päästäkseen hanke on lisännyt tietoisuutta kokemusasiantuntijuudesta ja mallintanut toimintaansa kaikkien käyttöön, jotta laadukas ja onnistunut kokemusasiantuntijatoiminta nivoutuisi pysyväksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon kenttää. Hanke on toiminut kokemusasiantuntijuuden asiantuntijana Pohjanmaan alueella.

Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat olleet Vaasan kaupunki, Mustasaaren kunta, Laihian kunta, Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymä, Pohjanmaan hyvinvointialue, Psykosociala förbundet rf, Yrkeshögskolan Novia, Vaasan ammattikorkeakoulu, KoKoA - Koulutetut kokemusasiantuntijat ry sekä SONet Botnia.







# Hankkeen taustaa

Kokemusasiantuntijuuden juuret ovat vahvasti järjestökentällä, kansalais-aktivismissa ja vertaistoiminnassa. Kokemustiedon merkitys on kuitenkin tunnistettu myös julkisella sektorilla asiakasosallisuuden painotuksen kasvaessa palveluissa. Käytännöt kokemustiedon hyödyntämiseksi ovat kuitenkin vasta muotoutumassa.

Kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen yksinään ei tuota kysyntää ja työtehtäviä kokemusasiantuntijoille. Sen lisäksi, että hankkeessa haluttiin lisätä yleistä tietoutta kokemusasiantuntijuudesta ja tehdä asiaa näkyväksi Pohjanmaan alueella, haluttiin myös kouluttaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä toimimaan yhdessä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Kokemusasiantuntijan puheenvuoron kuuleminen jossakin seminaarissa tai henkilöstön koulutuspäivässä ei riitä välittämään koko kuvaa kokemusasiantuntijuudesta ja sen mahdollisuuksista palvelujärjestelmässä, vaan tarvitaan syvällisempää perehdytystä aiheeseen.

Toiminnan jatkuvuuden ja kehittymisen näkökulmasta tärkeä osa kokemusasiantuntijatoimintaa on koulutusten lisäksi sen koordinointi kokonaisuutena. Siihen kuuluu kokemusasiantuntijoiden työtehtävien välitys, kokemusasiantuntijatapaamiset ja tapahtumat sekä kehittäminen ja tuki. Hankkeen kautta pyrittiin löytämään pitkän tähtäimen ratkaisuja myös toiminnan koordinointiin.

# Tavoitteet ja toiminta

Hankkeen päätavoitteena oli kokemusasiantuntijatoiminnan nivouttaminen pysyväksi osaksi sosiaali- ja terveysalan palvelukentän muuttuvia kokonaisuuksia. Hankkeen muut tavoitteet tukivat tämän tavoitteen toteuttamista.

## HANKKEEN TAVOITTEET

1. Kokemusasiantuntijatoiminnan nivouttaminen pysyväksi osaksi sosiaali- ja terveysalan palvelukentän muuttuvia palvelukokonaisuuksia Pohjanmaan alueella.
2. Mallien luominen koordinointiin ja kouluttamiseen.
3. Kokemusasiantuntijoiden työn tarpeen näkyväksi tekeminen.
4. Ennakkoluulojen vähentäminen.
5. Kokemusasiantuntijoiden, sosiaali- ja terveysalojen henkilöstön sekä opiskelijoiden kouluttaminen jaettuun asiantuntijuuteen ja samalla toimintamallien kehittäminen palveluyksiköissä kokemustiedon ja ammatillisen tiedon yhdistämiseksi Pohjanmaalla.



Hankkeen alussa kokemusasiantuntijakentän tilanne kartoitettiin ja kerättiin kokemusasiantuntijoiden tietoja yhteen kokemusasiantuntijapankin perustamista ja työtehtävien välittämistä varten. Lisäksi järjestettiin infotilaisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle sekä luotiin yhteistyöverkostoja muihin paikallisiin toimijoihin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin. ÄK-hankkeesta on monipuolisesti osallistuttu erilaisiin työryhmiin ja ohjausryhmiin hankkeen toimintakauden ajan.

Hankkeen järjestämät kokemusasiantuntijakoulutukset ja kokemusasiantuntijoille suunnatut lisäkoulutukset käynnistyivät ensimmäisenä hankevuonna. ÄK-hankkeessa toteutettiin koulutusten suunnittelu, markkinoiminen, haku- ja valintaprosessit sekä opetus. Viimeisenä hankevuonna kokemusasiantuntijakoulutusten ohella koulutettiin sosiaali- ja terveydenhuollon ammatilaisia ja opiskelijoita jaettuun asiantuntijuuteen.

Lisäksi toteutettiin isoja tapahtumakokonaisuuksia, joista suuri osa järjestettiin korona-aikana etäyhteydellä. Kokemusasiantuntijuuden näkyvyyttä edistettiin myös tiedotusvälineissä ja sosiaalisen median kanavissa.



# Koulutukset

Hankkeen aikana järjestettiin kokemusasiantuntijakoulutuksia suomen ja ruotsin kielellä sekä lisäkoulutuksia jo valmistuneille kokemusasiantuntijoille. Hanke tarjosi myös koulutuksia sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille jaetusta asiantuntijuudesta.

## Kokemusasiantuntijakoulutukset

ÄK-hanke järjesti kolme kokemusasiantuntijakoulutusta, kaksi suomenkielistä (2020-2021, 2021-2022) ja yhden ruotsinkielisen koulutuksen (2022). Pituudeltaan koulutukset olivat 6-9 kk ja laajuudeltaan 150-170 h. Koulutuksen sisällöissä noudatettiin KoKoA:n koulutussuosituksia ja niihin sisältyi lähiopetusta, itseopiskelua ja mentorointikeskusteluita.

Kokemusasiantuntijakoulutuksiin valikoitui henkilöitä, joilla oli taustallaan hyvin erilaisia omakohtaisia kokemuksia psyykkisistä tai somaattisista sairauksista, hankalista elämänvaiheista, kuntoutumisesta ja toipumisesta. Kokemustaustojen moninaisuus mahdollisti opiskelijoille erilaisia näkökulmia kokemusasiantuntijuuteen, sillä koulutus on myös pitkälti yhdessä oppimista ja sen myötä oivallusten tekemistä omasta kuntoutumispolusta.

Huolellisella haku- ja valintaprosessilla pyrittiin varmistamaan, että koulutukseen hakeutuvat ovat riittävän pitkällä omassa toipumisessaan ja kuntoutumisessaan. Soveltuvuutta koulutuksiin selvitettiin hakulomakkeella ja haastatteluissa, joihin osallistui haastattelutiimi. Haastattelutiimiin kuului ÄK-hankkeen työntekijöiden ja kokemusasiantuntijoiden lisäksi ammattilaisia mm. Mielle ry:stä ja Vaasan Päihdekeskuksesta. Hakuprosessin hyvistä käytännöistä on hankkeessa myös luotu mallinnus, jota voi hyödyntää kokemusasiantuntijakoulutuksen haku- ja valintaprosessia suunnitellessa.

Hankkeen kokemusasiantuntijakoulutuksiin haki 118 henkilöä, joista 42 valittiin koulutettaviksi. Koulutuksista valmistui yhteensä 35 kokemusasiantuntijaa hankkeen aikana.

*"Tämä koulutus muutti elämäni suunnan."*

*"Koulutus on ollut antoisa ja tärkeä matka."*

*"Toiminta on edellä mainittujen lisäksi vahvistanut mm. esiintymistaitoa, omien vahvuuksien tunnistamista, itsevarmuutta, ja antanut tietysti uuden suunnan omaa uraa ajatellen."*

(KAT-koulutuksen palautekyselyt.)

## Lisäkoulutukset kokemusasiantuntijoille

Peruskoulutusten lisäksi hanke järjesti jo koulutetuille kokemusasiantuntijoille lisäkoulutuksia. Hankkeessa järjestettiin kaksi ryhmänohjaajakoulutusta (2020 ja 2021), joissa syvennettiin ryhmädynamiikan ymmärtämiseen ja ryhmän suunnitteluun ja ohjaamiseen liittyviä taitoja. Ryhmänohjaajakoulutuksista valmistui yhteensä 17 kokemusasiantuntijaa.

Hankkeessa toteutettiin myös Jaetun asiantuntijuuden -pilottikoulutussarja, joka oli suunnattu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle sekä alojen opiskelijoille, mutta myös kokemusasiantuntijoille täydennyskoulutukseksi. Jaetun asiantuntijuuden koulutussarja antaa kokemusasiantuntijoille valmiuksia työskennellä yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa erilaisissa kehittämistehtävissä ja asiakastyössä.

Lisäksi hankkeen kokemusasiantuntijatapaamisten yhteydessä järjestettiin pienimuotoisia täydennyskoulutuksia mm. mediataitoihin liittyen.

*"Koulutus syvensi osaamista ryhmänohjaamiseen liittyen, sekä vertaistukiryhmän sisällön ja rungon suunnittelemiseen. Koulutuksen jälkeen on itsellä varmempi olo lähteä vetämään vertaistukiryhmää."*

(Ryhmänohjaajakoulutuksen palautekysely.)







## Koulutukset sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisille

**Jaettu asiantuntijuus** -pilottikoulutus toteutettiin syksyllä 2022 viiden iltapäivän mittaisena avoimena ja maksuttomana webinaarisarjana. Koulutusiltapäivät pidettiin kahden viikon välein, jotta väliin jäi aikaa pureskella opittua. Koulutusiltapäivät tallennettiin ja ne ovat nähtävissä [ÄK-hankkeen koulutussivulla](#) 30.6.2023 saakka.

Koulutussarjan teemat valikoituivat haastattelemalla eri puolella Suomea toimivia kokemusasiantuntijoita ja heidän kanssaan työskenteleviä ammattilaisia. Näin koottiin yhteen hyviä ja toimivia käytäntöjä eri puolilta Suomea "parastettavaksi" muuallekin käyttöön. Keskusteluissa useimmin esiin nousseet aihepiirit ja kysymykset muodostivat koulutussarjan rungon. Valmistelussa hyödynnettiin monipuolisesti myös erilaisissa hankkeissa, oppinäytetöissä ja tutkimuksissa syntynyttä aineistoa.

### Koulutussarjan teemat:

1. Johdatus jaettuun asiantuntijuuteen
2. Kokemusasiantuntijuus ja asiakasosallisuus
3. Yhteiskehittäminen kokemusasiantuntijoiden kanssa
4. Kokemusasiantuntijat palveluissa ja palveluntuottajina
5. Kokemusasiantuntijan ja ammattilaisen työparityöskentely

Koulutussarjasta muotoutui kattava ja monipuolinen peruskoulutus kokemusasiantuntijuudesta ja jaetusta asiantuntijuudesta ja tilaisuuksiin osallistui 241 aiheesta kiinnostunutta. Pilottikoulutussarjan pohjalta hankkeessa luotiin mallinnus, joka toimii hyvänä pohjana suunnitellussa jaetun asiantuntijuuden koulutuksia erilaisille sote-organisaatioille jatkossa.

*"Mielenkiintoiset kokemusasiantuntijapuheenvuorot. Koulutusiltapäivä herätteli pohtimaan oman työyksikön mahdollisuuksia hyödyntää jaettua asiantuntijuutta tulevaisuudessa. Lisäksi koulutus lisäsi ymmärrystä kokemusasiantuntijan mahdollisista työtehtävistä erilaisissa organisaatioissa."*

(JA-koulutusten palautekyselyt.)



# Tapahtumat

Hankkeessa järjestettiin tapahtumia, joiden tarkoituksena oli tiedon levittäminen, stigman poistaminen sekä kokemusasiantuntijatoiminnan ja ilmiön markkinointi. Suurin osa tapahtumista oli avoimia kaikille. Tapahtumat tarjosivat myös kouluttautumismahdollisuuksia sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja opiskelijoille. Hankkeen aikana tapahtumiin osallistui n. 3000 henkeä. Hanke järjesti mm.

- Kokemusviikot yhteistyössä Vaasan ammattikorkeakoulu VAMK:n ja Yrkeshögskolan Novian kanssa (2020-2022) x 3
- Ethän jää yksin -webinaari 2020 ja Traumawebinaari 2021
- Kokemuskirjasto (2021, 2022) x 4
- Toipumisen teitä -luentosarja (3 luentoa) yhteistyössä Mielle ry:n matalan kynnyksen kohtaamispaikka Mahiksen ja Finfami Pohjanmaan kanssa (2021, 2022) x 2
- Hanke oli lisäksi mukana tuottamassa infoja sekä kokemusasiantuntija-puheenvuoroja useisiin muiden tahojen järjestämiin tapahtumiin

## Kokemusviikot

Kokemusviikot on hankkeen jokaisena toimintavuonna järjestetty avoin tapahtumakokonaisuus alueen sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusta järjestäville ammattikorkeakouluille, ammattilaisille ja kaikille aiheesta kiinnostuneille. Kokemusviikot järjestettiin Ääni kokemusasiantuntijuudelle -hankkeen, **Vaasan ammattikorkeakoulu VAMK:n ja Yrkeshögskolan Novian yhteistyönä**. Tapahtumakokonaisuudesta on luotu mallinnus hyödynnettäväksi myös muualla Suomessa.

Kahtena ensimmäisenä vuonna (2020-2021) tapahtuma järjestettiin koronatilanteen vuoksi täysin etänä ja webinaareina. Kolmantena vuonna (2022) tapahtumia järjestettiin hybridimallilla sekä fyysisinä tapahtumina että etäosallistujille webinaarimuotoisesti.

Kokemusviikkojen tarkoituksena oli tehdä kokemusasiantuntijuus tutuksi sote-alojen opiskelijoille. Viikoilla esiteltiin, miten kokemustietoa ja ammatillista tietoa voidaan yhdistää, jolloin syntyy jaettava asiantuntijuutta.

Kokemusviikot muodostuivat oppilaitosten toivomista ja opetukseen sisältyvistä teemoista, joiden pohjalta rakennettiin ammattilaisten ja kokemusasiantuntijoiden luentoja sekä keskustelua. Opiskelijat saivat hyödyllistä tietoa käytännön työkentiltä sekä ammattilaisen että asiakkaan/potilaan näkökulmista.

# Toipumisen teitä -luentosarja

Toipumisen teitä -luentosarjat (3 luentoa) toteutettiin vuosina 2021 ja 2020 yhteistyössä **Mielle ry:n matalan kynnyksen kohtaamispaikka Mahiksen ja Finfami Pohjanmaan** yhteistyönä. Tapahtumat olivat kaikille mielen hyvinvoinnista kiinnostuneille avoimia ja maksuttomia verkkoluentoja, jotka sisälsivät ammattilaisen ja kokemusasiantuntijan luennot sekä keskusteluosuuden, jossa yleisöllä oli mahdollisuus esittää kysymyksiä luennoitsijoille. Tapahtumien tarkoituksena oli erityisesti stigman vähentäminen sairauksien ja vaikeiden elämäntilanteiden ympäriltä. Teemoina olivat mm. ADHD, psykoosit, riippuvuus ja läheisriippuvuus sekä häpeä.

## Muut tapahtumat

**Ethän jää yksin -webinaari** toteutettiin osana mielenterveysviikkoa v. 2020. Webinaarissa kuultiin kahden kokemusasiantuntijan tiivistetty kertomus omasta kokemuksestaan, miten he huomasivat oman sairautensa ja mistä he hakivat apua. Kokemusasiantuntijapuheenvuorojen lisäksi mukana on alueen matalan kynnyksen toimijoita kertomassa omista palveluistaan ja niihin hakeutumisesta. Mukana olivat **Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys (nyk. Mielle ry), Vaasan ensi- ja turvakoti, Kriisikeskus Valo, Nuorisoasema Klaara sekä Mielenterveys- ja riippuvuuskeskus Horisontti.**

Vuonna 2021 järjestettiin **Vamian** opiskelijoille **Traumawebinaari**. Webinaarissa kaksi kokemusasiantuntijaa kertoivat lapsuuden traumaistaan, ja kuinka traumat olivat vaikuttaneet heidän elämäänsä. Hankkeen työntekijät kertoivat kokemusasiantuntijakoulutuksesta ja miten terveydenhuollon ammattilaisena voisi hyötyä koulutuksesta ja kokemusasiantuntijuudesta.

Kokemusasiantuntijakoulutusten ja Kokemusviikkojen yhteydessä järjestettiin yhteensä neljä Kokemuskirjasto-tapahtumaa Elävä kirjasto -menetelmällä kutsuvieraille/tietyille opiskelijaryhmille. *"Elävä kirjasto on yhdenvertaisuutta edistävä, toiminnallinen menetelmä, joka pyrkii edistämään erilaisten ihmisten välisen kohtaamisen ja vuoropuhelun kautta moninaisuuden, ihmisoikeuksien ja ihmisarvon kunnioittamista."* Elävään kirjastoon voi tutustua [Allianssin](#) sivuilla.

*"Edustan oppilaitosta ja olemme saaneet todella paljon positiivista palautetta toiminnastanne korkeakouluopiskelijoilta. Opiskelijat haluavat kohdata aitoja, "eläviä ihmisiä", ja te olette sen tarjonneet hienosti ja rohkeasti. Kiitos!"*

(Hankkeen sidosryhmien palautekysely 2022.)

# Koordinointi

KAT-toiminnan organisoituminen on laaja kokonaisuus, jossa on mukana monta eri tahoa. ÄK-hankkeessa toimintaa on organisoitu kaikilla toiminnan osa-alueilla: kouluttamalla, työtehtäviä välittämällä, KAT-tapaamisia ja tapahtumia järjestämällä, toimintaa kehittämällä ja täydennyskoulutusta tarjoamalla. Monipuolinen ja laajamittainen toiminta kaikkine ilmiöineen ja haasteineen on mahdollistanut ÄK-hankkeelle toimimisen kokemusasiantuntijuuden asiantuntijana ja konsulttoijana alueella. Tätä osaamista yhteistyökumppanit ovat myös hyödyntäneet.

Toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta tärkeää on se, miten toiminnot organisoituvat ja koordinoiti tapahtuu hankkeen jälkeen. ÄK-hankkeessa pyrittiin löytämään pitkän tähtäimen ratkaisuja KAT-toiminnan organisoitumiseen ja koordinointiin hankkeen jälkeen.

Mitä useampi taho saadaan mukaan toiminnan organisoimiseen ja koordinointiin sekä koottua yhteistyöverkostoksi, sitä paremmat edellytykset kokemusasiantuntijuudella ja laajemmin kokemusosaamisella on juurtua ja nivoutua kiinteäksi osaksi palvelukenttää. Eri toimijat voivat erikoistua koordinoinnin eri osa-alueisiin. Jos yksi toimija jostain syystä lopettaa toimintansa, se ei haavoita toimintaa kovin vakavasti tai kuolettavasti, vaan tilalle löytyy ehkä toinen toimija. Voimia yhdistämällä saadaan toiminnalle myös suurempi volyymi ja näkyvyys kuin koordinointia keskittämällä yhden tahon käsiin.

*KAT-  
koulutus*

*KAT-  
työtehtävien  
välitys*

*KAT-  
toiminnan tuki  
ja kehittäminen*

*KAT-  
tapaamiset ja  
tapahtumat*

*KAT-  
täydennys-  
koulutus*



# Nivoutuminen palvelujärjestelmään

Hankkeen päätavoitteena oli kokemusasiantuntijuuden vieminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin pysyväksi osaksi Pohjanmaan alueella. Vieminen palvelujärjestelmän sisälle vaatii näyttöjä kokemustiedon vaikuttavuudesta ja tarpeellisuudesta sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille. Lisäksi on pystyttävä tarjoamaan käyttökelpoisia malleja, miten toimintaa voidaan konkreettisesti tuoda paitsi kehittämiseen myös palvelujen tuottamiseen mukaan. Hankkeen järjestämien tapahtumien ja koulutusten kautta tietoisuus on kasvanut, kiinnostus toimintaa kohtaan lisääntynyt ja erilaisia tehtäviä alkanut avautua kokemusasiantuntijoille.

Tärkein nivouttamisen menetelmä on ollut tietoisuuden lisääminen kokemusasiantuntijuudesta ja jaetusta asiantuntijuudesta. Työtä on tehty monipuolisesti eri sektoreilla. Sen lisäksi, että hanke on järjestänyt isoja tapahtumakokonaisuuksia sekä jaetun asiantuntijuuden koulutusta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle, nivouttamista on tehty myös välittämällä kokemusasiantuntijatyötehtäviä, verkostoitumalla ja osallistumalla erilaisiin yhteistyökokoonpanoihin.

## Poimintoja nivouttamisen työmuodoista

ÄK-hanke oli mukana STM:n Työkykyohjelman Työkyvyn Tuki -hankkeen rahoitusauksessa ja hankkeen toteutuksessa Pohjanmaalla. Kokemusasiantuntijat olivat vahvistamassa asiakkaan ääntä sekä asiakasosallisuuden ja asiakaslähtöisyyden toteutumista Työkyvyn Tuen -hankkeessa. Kokemustiedon hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä nähdään tärkeässä roolissa myös jatkossa työkyvyn ja työllistymisen tuen palveluiden rakentuessa hyvinvointialueelle.

ÄK-hankkeen kautta kokemusasiantuntijoita on ollut myös TEO -Työkuntoa ja elinvoimaa osallisuudesta -hankkeen työpajoissa ja ohjausryhmässä.

Syksyllä 2022 kokemusasiantuntijuus oli näkyvästi edustettuna ÄK-hankkeen kautta valtakunnallisilla TYP-päivillä, jotka järjestettiin Vaasassa.

ÄK ja kokemusasiantuntijat ovat olleet mukana myös lastensuojelun monialaisessa, Tuki oikeasta paikasta - TOP-hankkeessa.

ÄK-hankkeen kouluttamia kokemusasiantuntijoita on osallistunut mm. Tulevaisuuden Sote-keskushankkeen perhekeskuksen kehittämiseen sekä hyvinvointialueen asiakasraateihin. Vaasassa aikuissosiaalityössä kokemusasiantuntijaa on käytetty tukihenkilötehtävissä. Tukihenkilötehtävien kehittäminen kokemusasiantuntijoille on myös aloitettu Huutoniemen sairaalan kotikuntoutuksessa.

Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet Botnian kanssa tuotettiin yhteistyössä taloussosiaalityön työpaja, jossa osallistujia perehdytettiin kokemusasiantuntijuuteen ja jaettuun asiantuntijuuteen. Kokemusasiantuntijapuheenvuorojen jälkeen pohdittiin yhdessä, millä eri tavoin kokemusasiantuntijat voisivat toimia taloussosiaalityön kentällä. Kehittämisehdotukset myös välitettiin toiminnasta vastaaville johtaville viranhaltijoille.

Pisimmälle toimintaa on pilotoitu Vaasan Päihdekeskuksessa, jossa ÄK-hankkeessa koulutuksen saanut kokemusasiantuntija on työskennellyt päihdeohjaajana. Päihdekeskuksessa kertyneiden hyvien kokemusten pohjalta on tehty esitys, että Päihdekeskuksen toimintaan vakiinnutettaisiin kokemusasiantuntijuus mukaan entistä vahvemmin. Toimintamuotoja olisivat vertaiskeskustelut ja tukihenkilötoiminta, vertaisvastaanotto yksiköissä, vertaistukiryhmät, kokemusasiantuntijavierailut päihdepalveluissa ja kokemusasiantuntijaluennot. Toistaiseksi esitys ei ole kuitenkaan edennyt, vaan se on ilmeisesti jäänyt hyvinvointialuevalmisteluun liittyvien organisaatiomuutosten jalkoihin. Toivon mukaan esitys etenee uudella hyvinvointialueella.

Hankkeen tärkeä yhteistyökumppani Pohjanmaan hyvinvointialueelta on ollut järjestökoordinaattori, joka vastaa myös kokemusosaamisen koordinoinnista hyvinvointialueen tarpeisiin. Järjestökoordinaattori kerää hyvinvointialueelle kokemusosaajarekisteriä, jonka kautta hän välittää työtehtäviä kokemusosaajille. Monet hankkeessa koulutetuista kokemusasiantuntijoista ovat jo ilmoittautuneet HVA:n kokemusosaajarekisteriin.

Pohjanmaan hyvinvointialue on sitoutunut kokemustiedon hyödyntämiseen kehittämistyössä. Kokemusosaajia onkin kutsuttu HVA:n kehittämis- ja sopeuttamisohjelman valmisteluun. Myös ÄK-hankkeessa koulutettuja kokemusasiantuntijoita on mukana vaikuttamassa eri toimialojen työryhmissä.

Hanke jatkaa juurruttamis- ja nivouttamistyötä sekä toimintamallien kehittelyä yhteistyökumppaneiden kanssa kesään 2023 saakka.

# KAT-koulutus jatkossa

Kokemusasiantuntijakoulutus on koordinoinnin ohella tärkein toiminnan elinvoimaisuuden ja jatkuvuuden edellytys alueella. Kaikki kokemusasiantuntijakoulutuksen käyneet eivät päädy kokemusasiantuntijatehtäviin, mutta koulutus voi olla merkityksellinen oman kuntoutumisen ja toipumisen jatkopolkuna. Kokemusasiantuntijakoulutus toimii usein ponnahduslautana muihin opintoihin ja työelämään.

Kysynnän kasvaessa tarvitaan uusia kokemusasiantuntijoita niiden tilalle, jotka eivät työtilanteen tai muun elämäntilanteen vuoksi pysty ottamaan vastaan tehtäviä. Kokemusasiantuntijoiden näkyvyys ja erilaisten kokemustaustojen tarjonta myös lisää kysyntää.

Koska hanke päättyy, täytyi varmistua siitä, että kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen alueella jatkuu myös hankkeen jälkeen. Ammattiopistojen koulutustarjontaan on ollut mahdollista sisällyttää **kokemusasiantuntijana ja vertaisohjaajana toimimisen tutkinnonosakoulutus (20 osp)** osana kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkintoa vuodesta 2019 alkaen.

Keväällä 2022 hankkeessa ryhdyttiin yhteistyöhön **Vaasan ammattiopisto Vamian** kanssa. Kiinnostus koulutuksen järjestämiseen heräsi ja ensimmäinen koulutus Vamiolla käynnistyi lokakuussa 2022. Hankkeen rooli opintojen käynnistämisessä oli konsultoiva.

Myös Yrkesakademin on kiinnostunut järjestämään kokemusasiantuntijoiden koulutusta tulevaisuudessa. Koulutusten jatkuvuuden varmistaminen osaltaan edistää toiminnan nivoutumista palvelujärjestelmään.

Oma tarina  
Kokemus  
työvälineenä

Osallisuus  
Vuorovaikutus-  
taidot  
Kohtaaminen

Palvelu-  
järjestelmä  
Lainsäädäntö

Etiikka  
Motivaatio  
Asenteet

Ilmaisutaidot  
Esiintymistäidot  
Mediataidot

Naikuttaminen  
Toimiminen  
työryhmissä  
KAT-osaamisen  
markkinointi

Verkostoituminen  
Työharjoittelu  
Mentorointi



# KAT-työtehtävien välitys

Hankkeen alussa kerättiin kokemusasiantuntijarekisteri aiemmin koulutetuista kokemusasiantuntijoista. Kokemusasiantuntijat tavattiin henkilökohtaisesti, kartoitettiin heidän kiinnostustaan toimia erilaisissa kokemusasiantuntijatehtävissä ja mahdolliset tarpeet täydennyskoulutukselle. Hankkeen koulutuksista valmistuneet kokemusasiantuntijat ovat myös voineet liittyä hankkeen rekisteriin.

Rekisteristä tiedotettiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille ja sen kautta välitettiin yli 200 kokemusasiantuntijatyötehtävää hankkeen aikana. Työtehtävien välitys hankkeen kautta jatkuu kesään 2023 saakka. Lisäksi hankkeen työntekijät ovat pitäneet säännöllisesti yhteyttä rekisterissä oleviin kokemusasiantuntijoihin, jotta työtehtävien välitys on ollut mahdollisimman sujuvaa ja onnistunutta. Hanke on auttanut työtehtävien tilaajia miettimään, miten kokemustietoa voisi juuri heidän toiminnassaan hyödyntää. Koordinointi on helpottanut myös työn tilaajia.

Hankkeen kautta aloittelevien kokemusasiantuntijoiden on ollut mahdollista saada tukea ja valmennusta työtehtäviin sekä palautetta tehtävien jälkeen. Keikkabriiffaukselle on tarvetta jatkossakin ja sen kehittelyä kannattaa jatkaa kokemusasiantuntijatapaamisissa. Yksi malli toteutukseen voisi olla pidempään tehtäviä tehneiden kokemusasiantuntijoiden antama mentorointi.

Hankkeen päättyessä pyritään tavoittamaan henkilökohtaisesti mahdollisimman moni aktiivisesti toimiva rekisterissä oleva kokemusasiantuntija, jotta he siirtävät omat tietonsa muihin rekistereihin, esim. HVA:n järjestökoordinaattorin ylläpitämään kokemusosaajarekisteriin tai KoKoA:n kansalliseen rekisteriin. Lisäksi kokemusasiantuntijoilla on mahdollisuus liittyä Mielle ry:n tarjoamalle kokemusasiantuntijasivustolle, jonka kautta työtehtävien tilaajat voivat olla suoraan yhteydessä kokemusasiantuntijoihin. Sivusto lisää kokemusasiantuntijuuden näkyvyyttä Pohjanmaan alueella ja helpottaa KAT:n löytämistä alueellisesti.

*Tilaus/  
toimeksianto*

*KAT:n  
rekrytointi/  
työtehtävän  
tarjoaminen*

*Käytännön  
asioista  
sopiminen/  
toimeksianto-  
sopimus*

*Perehdytys/  
mahdollinen  
keikka-  
brüiffaus*

*Työtehtävän  
suorittaminen*

*Palaute ja  
palautteen  
läpikäynti*

*Palkkion  
maksaminen*

# KAT-tapaamiset ja tapahtumat

ÄK-hanke on järjestänyt hankkeen kokemusasiantuntijarekisterissä oleville kokemusasiantuntijoille KAT-tapaamisia, joissa on ollut vertaistuellinen, koulutuksellinen ja työnohjauksellinen ote.

Kokemusasiantuntijatapaamisia on järjestetty kerran kuukaudessa ja niissä on käsitelty kokemusasiantuntijuuden kentän ajankohtaisia aiheita ja tiedotettu hankkeen tapahtumista. Tapaamisissa on ollut myös tarjolla pienimuotoista täydennyskoulutusta mm. mediataidoista. Tapaamisissa kokemusasiantuntijat ovat voineet tuoda omia näkemyksiään esiin ja synnyttää keskustelua kokemusasiantuntijuudesta, toiminnan organisoitumisesta ja kehittämis-kohteista.

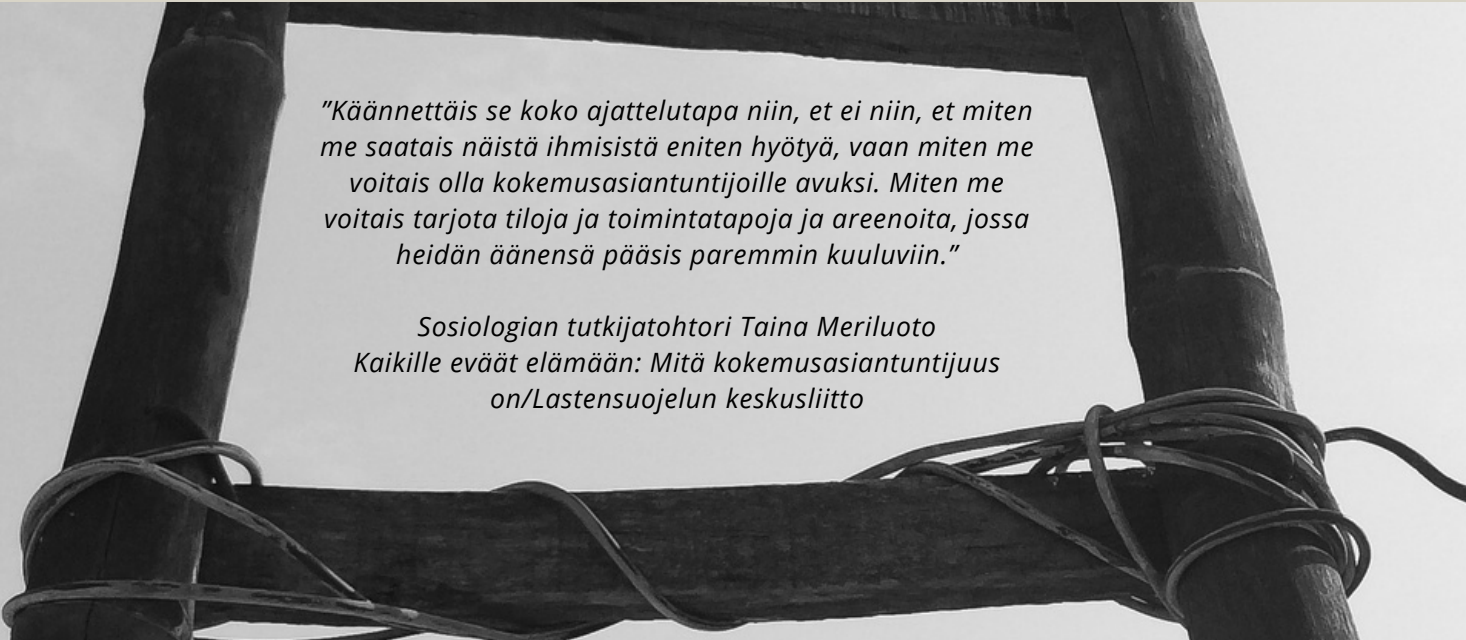
Viimeisenä hankevuonna kartoitettiin edellytyksiä paikallisen kokemusasiantuntijayhdistyksen perustamiseen. Käytännön kokemuksia ja näkökulmia aiheeseen saatiin mm. Keski-Suomesta Kokemustalosta. Yhdistyksillä on lakisääteisiä velvoitteita ja hallinnollisia tehtäviä, jotka vaativat jäseniltään työpanosta. Toistaiseksi toimintaa pyritään organisoimaan mahdollisimman kevyesti. Kokemusasiantuntijayhdistyksen syntyminen Pohjanmaalle on kuitenkin täysin mahdollista tulevaisuudessa. Hankkeen kautta koulutetuille kokemusasiantuntijoille on välitetty tietoa kansallisesta toiminnasta ja mahdollisuudesta liittyä Koulutetut Kokemusasiantuntijat KoKoA ry:n valtakunnalliseen yhdistykseen. KoKoA myös välittää työtehtäviä eri puolille Suomea.

Tapaamisissa on myös mm. visioitu kokemusasiantuntijuuden tulevaisuutta Pohjanmaalla. Kokemusasiantuntijat ovat nostaneet esiin ajatuksia KAT:ien työllistymisestä matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviin palveluihin, joilla voitaisiin vähentää kuormitusta korjaavista palveluista. Hankkeen kokemusasiantuntijoita on mm. käynyt tutustumassa Seinäjoen Olkkari-kokemusasiantuntijatoimintaan ja vastaavantyyppistä toimintaa toivottiin myös Vaasaan. Tässä yhteydessä nousi esille myös tarve palkatulle kokemusasiantuntijaohjaajalle, joka voisi hankkeen jälkeen järjestää KAT-tapaamisia ja toimia yhteyshenkilönä koordinoitiverkostossa. Kokemusasiantuntijatoiminnalta toivotaan jatkuvuutta sekä erilaisia tapahtumia, joissa voidaan verkostoitua ja liittyä yhteen muiden toimijoiden kanssa. Kehittelyn alla ovat mm. KAT-festarit/KAT-messut!

Kokemusasiantuntijatapaamiset jatkuvat myös hankkeen jälkeen matalan kynnyksen kohtaamispaikka Mahiksella Vaasassa. Tapaamisten näkyvyyttä pyritään lisäämään, jotta hankkeen jälkeen kokemusasiantuntijakoulutuksen saaneet osaavat myös liittyä mukaan toimintaan. Pohjanmaan yhdistysten POHY ry:n kanssa on myös suunniteltu yhteisiä tapaamisia Kokemustoimintaverkoston kokemustoimijoiden kanssa tulevaisuudessa.



# KAT-toiminnan tuki ja kehittäminen



*"Käännettäis se koko ajattelutapa niin, et ei niin, et miten me saatais näistä ihmisistä eniten hyötyä, vaan miten me voitais olla kokemusasiantuntijoille avuksi. Miten me voitais tarjota tiloja ja toimintatapoja ja areenoita, jossa heidän äänensä pääsis paremmin kuuluviin."*

*Sosiologian tutkijatohtori Taina Meriluoto  
Kaikille eväät elämään: Mitä kokemusasiantuntijuus  
on/Lastensuojelun keskusliitto*

Kokemusasiantuntijatoiminta on osa kokemusosaamisen kenttää. Hankkeen loppuvaiheessa on tiivistetty yhteistyötä mm. Pohjanmaan yhdistysten POHY ry:n, Kokemustoimintaverkoston ja kokemustoimijoiden kanssa. Voimavaroja yhdistämällä saadaan enemmän näkyvyyttä ja painoarvoa kokemustiedolle ja -osaamiselle kuin erillisinä ryhminä toimimalla. Kokemusasiantuntijuus on ilmiö, jota mikään yksittäinen taho ei voi omistaa eikä hallita. Toiminnan muotoutuminen on ennen kaikkea kokemusasiantuntijoiden omissa käsissä.

Hyvinvointialueella on vahvasti sitouduttu asiakasosallisuuden edistämiseen ja kokemustiedon hyödyntämiseen. Siellä myös tunnistetaan järjestöjen rooli osallisuuden edistäjinä. Järjestöjen tehtävänä on paitsi toimia jäsenryhmiensä palveluntuottajina, asianajajina ja edunvalvojina, myös tukea jäsentensä omaehtoista toimintaa ja kannustaa jäseniään vaikuttamiseen.

Kiinnostus kokemustietoa kohtaan on kasvussa ja kokemusasiantuntijuus "trendaa" palvelujärjestelmässä. Kriittisiä äänenpainoja on esitetty sen suhteen, määritelläänkö kokemusasiantuntijuus pian palvelujärjestelmälähtöisesti ja vain sen ehdoilla toimivaksi. Taittuuko tällöin kokemusasiantuntijuuden kärki järjestelmän sokeiden pisteiden tunnistajana, vesittykö terve kriittisyys ja vaimeneeko kansalaisyhteiskunnan ääni? Kokemusasiantuntijatoiminnalla tavoitellaan kuitenkin yhteiskunnallisia vaikutuksia ja sillä pyritään kehittämään palvelujärjestelmää ja rakenteita.

On hyvä, että KAT-toiminnan tuki tulee vahvasti järjestösektorilta, kansalaisyhteiskunnasta. Se on myös järjestöille erinomainen tapa tehdä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Järjestöt ovat tärkeässä roolissa toiminnan mahdollistajina, resurssien ja edellytyksien tuottajina myös kokemusosaamistoiminnan itseorganisoitumiselle.



Kokemusasiantuntijoiden koulutuksen kehittäminen ja kentälle syntyneet uudenlaiset työtehtävät esimerkiksi ammattilaisen työparina vievät KAT-toimintaa entistä ammattimaisempaan suuntaan. Moni kokemusasiantuntija myös kehittää omaa osaamistaan ammatillisesti, haluaa tehdä palkkatyötä ja ansaita elantonsa kokemusasiantuntijana. Samaan aikaan kokemusosaaminen mielletään vielä helposti vapaaehtoistyöksi, josta ei ole totuttu maksamaan palkkioita.

Kokemusasiantuntijuus ei saisi viedä pohjaa vertais- ja vapaaehtoistyöltä, mutta samaan aikaan kokemusosaamisen arvostusta ja ammattimaisuutta halutaan kasvattaa. Kokemusosaamisen kentällä on monenlaisia ja vaativuustasoltaan erilaisia tehtäviä. Kokemusasiantuntijatehtävät voivat sopia myös hyvin osatyökykyisille ja niillä voidaan pidentää työuria.

Kun eri työskentelymalleja pilotoidaan ja kertyy näyttöä kokemusosaamisen vaikuttavuudesta palveluissa ja asiakastyössä, myös ymmärrys erilaisista toimijoista kokemusosaamisen kentällä kasvaa ja työn arvostus lisääntyy. Samalla työnjako vapaaehtoistehtävien ja palkkatehtävien välillä alkaa selkiytyä. Kokemusosaaja yksilönä aina viime kädessä määrittelee sen, miltä pohjalta hän haluaa toimintaa toteuttaa. Kokemusosaamisen kentälle mahtuu palkkatyötä ja vapaaehtoistyötä samalla tavoin kuin muuallakin yhteiskunnassa. Molemmat tavat tuottaa yhteiskunnallista hyvää ovat yhtä arvokkaita.

## **Kehittämiskohteet hankkeen jälkeen**

Pohjanmaan hyvinvointialueella järjestökoordinaattori välittää työtehtäviä HVA:n tarpeisiin. Kokemusasiantuntijoille on kuitenkin tehtävää laajemmin alueen kunnissa esim. sivistyssektorilla, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävissä, nuorisotoimessa, yksityisten sote-palvelutuottajien yksiköissä ja järjestökentällä. Koordinaatiota tarvitaan, jotta kokemusasiantuntijat ovat helposti löydettävissä ja rekrytoitavissa myös muualle kuin hyvinvointialueen tarpeisiin.

Kentälle ja työyksiköihin tarvittaisiin lisää koordinaattoreita, jotka toimivat työtehtävien välittämisen ja muotoilun tehtävissä. Oikean työtehtävän ja tekijän kohtaamisessa tarvitaan asiantuntemusta. Koordinaattorin täytyy tuntea hyvin ammatillista toimintaa ja käytäntöjä sekä ymmärtää syvällisesti kokemusasiantuntijuutta ja jaetun asiantuntijuuden periaatteita. Hän voi koota työtehtävän tilaajan odotukset ja toimia kokemusasiantuntijan haastattelijana ja rekrytoijana. Myös kokemusasiantuntijalla on näkemys siitä, miten toimintaa kannattaa viedä eteenpäin. Koordinaattori toimii linkkinä ja palvelumuotoilijana, jotta toiminta on puolin ja toisin, sekä kokemusasiantuntijan että tilaajan näkökulmasta mahdollisimman onnistunutta. Lisäksi alueelle tarvittaisiin verkkopohjainen työnvälitysalusta, johon kokemusasiantuntijoiden työtehtäviä voisi ilmoittaa ja josta KAT:t voivat niitä löytää ja hakea.

# Kokemusasiantuntijatoiminta *Mielle* ry:llä

Hankkeen kokemusasiantuntijat ovat olleet mukana hanketta hallinnoivan Mielle ry:n toiminnassa mm. vertaisryhmien vetäjinä sekä käyneet luennoimassa ja keskustelemassa asiakkaiden kanssa Miellen eri toimintayksiköissä. Kokemukset ja palaute toiminnasta on ollut sekä asiakkailta että henkilökunnalta erittäin myönteistä ja kysyntä kokemusasiantuntijoille kasvussa. Kokemusasiantuntijatoimintaa kehitetäänkin Miellellä edelleen.

ÄK-hankkeen sidosryhmäkyselyissä hankkeen toiminta ja kokemusasiantuntijoiden välitys koettiin sujuvaksi ja osaavaksi. Siksi toivottiinkin, että kokemusasiantuntijatoiminnan koordinointi säilyisi Mielle ry:llä. Kokemusosaamisen kenttä on iso kokonaisuus, johon kuuluu monia eri toimijoita ja yhteistyökumppaneita. Toiminnan laajentuessa ja kasvaessa koordinointi on liian iso kokonaisuus keskitettäväksi yhden toimijan käsiin. Mielle ry on kuitenkin osa koordinoitiverkostoa ja vahvasti mukana kokemusasiantuntijatoiminnan tukemisessa ja kehittämisessä myös jatkossa.

Kokemusasiantuntijatapaamiset jatkuvat hankkeen jälkeen matalan kynnyksen kohtaamispaikka Mahiksella. Mielle ry tukee kokemusasiantuntijatoiminnan alueellista vahvistumista ja vakiintumista tarjoamalla kokemusasiantuntijoille kokoontumistilat veloitusetta käyttöön sekä alustan Miellen verkkosivuilta, johon kokemusasiantuntijat voivat lähettää esittelyitään, olla tavoitettavissa tehtävien tarjoajille ja lisätä näkyvyyttään paikallisesti.

Matalan kynnyksen kohtaamispaikka Mahikselle Vaasaan palkataan vuoden 2023 alkupuolella puolipäiväinen kokemusasiantuntijaohjaaja. Hankkeen juurruttamisen kannalta on oleellista, että kokemusasiantuntijatoiminnan kehittämiseen ja koordinointiin saadaan vakituisesti palkattuja henkilöitä. Kokemusasiantuntijaohjaajan tehtäväkuvaan kuuluu mm. kokemusasiantuntijatoiminnan integroiminen Mahiksen toimintaan, kokemusasiantuntijatapaamisten ja tapahtumien järjestäminen sekä yhteydenpito kokemusasiantuntijoihin ja yhteistyötahoihin.





# Kokemusasiantuntijatoiminnan jatkuvuuden edellytykset

"Hyvän kehä on pyörähtänyt  
liikkeelle.  
Ei anneta sen pysähtyä!"

Yhteistyöverkostot,  
tuki ja kehittäminen

Sote-henkilöstön koulutus  
jaettuun asiantuntijuuteen

Rekisterit/työnvälitysalustat

Vireä KAT-toiminta ja koordinointi

HVA:n sitoutuneisuus asiakasosallisuuden  
edistämiseen ja kokemustiedon hyödyntämiseen

Kokemusasiantuntijoiden näkyvyys

Jatkuva, laadukas KAT-koulutus ja  
koulutuksen kehittäminen



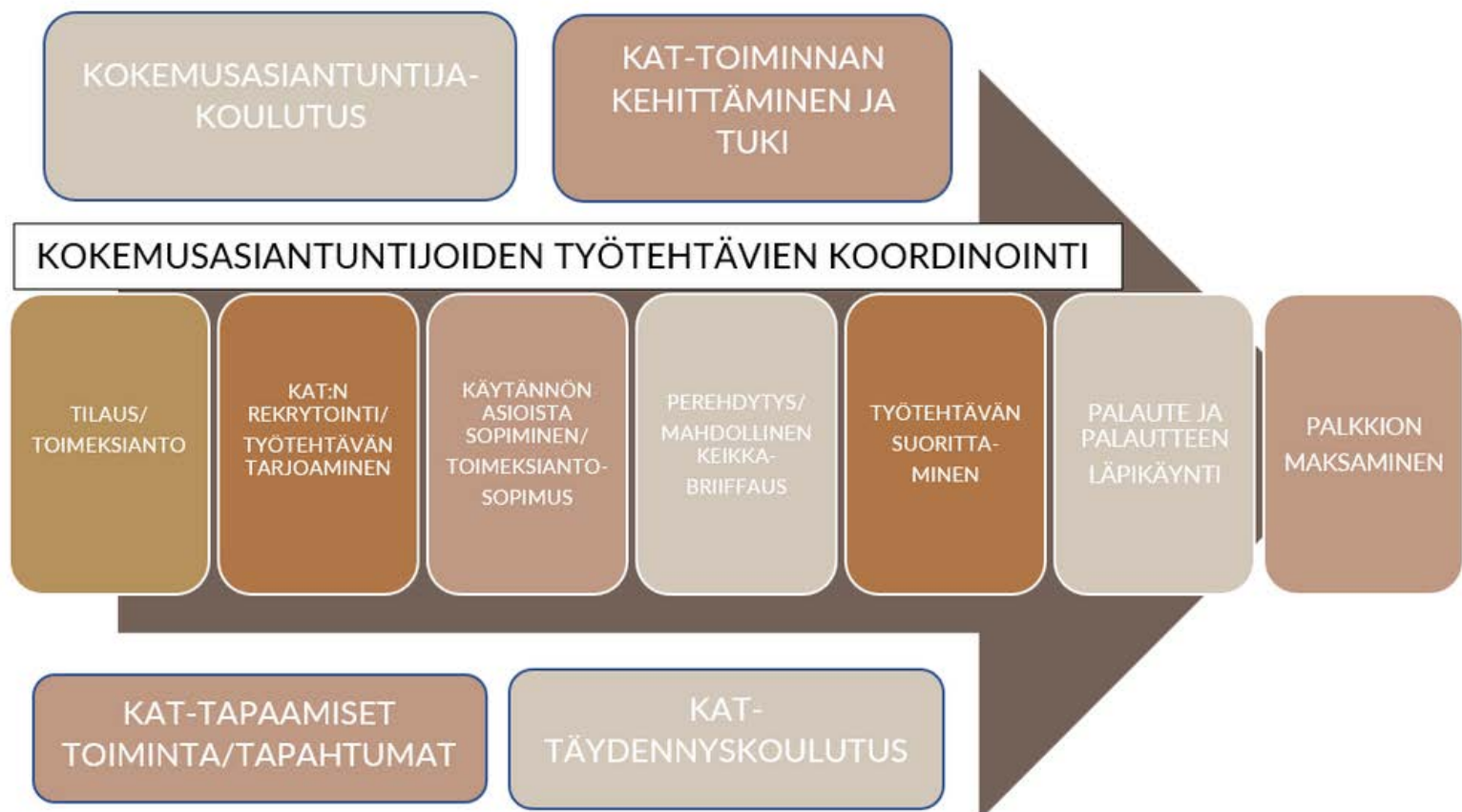


# Asiantuntijuus

Koulutuksen, koordinoinnin ja tapahtumien lisäksi hanke on kerännyt monipuolisesti tietoa kokemusasiantuntijuudesta ja tarjonnut asiantuntija-osaamista yhteistyökumppaneille. Osaamista on hyödynnetty erilaisissa yhteistyöprojekteissa ja konsultointiapuna.

Hanke on lisäksi ollut mukana KoKoA ry:n Kansallisen kokemusasiantuntijatyöryhmän ohjausryhmässä ja liittynyt siten osaksi valtakunnallista yhteistyöverkostoa. ÄK-hankkeessa on myös benchmarkattu kokemusasiantuntijatoimintaa muualta Suomesta. Hankkeessa on kartoitettu toiminnan malleja mm. Varsinais-Suomesta, Satakunnasta, Etelä-Pohjanmaalta ja Keski-Suomesta. Toiminta on organisoitunut eri puolilla Suomea hyvin eri tavoin, paikallisista lähtökohdista ja yhteistyöverkostoista käsin. Mikään malli ei ole suoraan siirrettävissä Pohjanmaalle, vaan se itseorganisoituu ja muovautuu vähitellen yhteistyöverkostoissa ja erilaisissa kehittämisen foorumeissa.

## KAT-TOIMINNAN ORGANISOIMINEN ALUEELLISESTI/TYÖYKSIKÖSSÄ



# Mitä ÄK-hankkeessa saatiin aikaan?

- Lisättiin tietoisuutta kokemusasiantuntijuuden mahdollisuuksista palvelujärjestelmässä infotilaisuuksien ja tapahtumien kautta.
- Koulutettiin alueelle uusia kokemusasiantuntijoita.
- Vähennettiin stigmaa vaikeiden elämäntilanteiden ja sairauksien ympäriltä.
- Mallinnettiin kokemusasiantuntijarekisterin perustaminen ja työtehtävien tilaaminen, kokemusasiantuntijoiden peruskoulutuksen hakuprosessi sekä kokemusasiantuntijan toimiminen auditointitehtävissä.
- Lisättiin kokemusasiantuntijoiden paikallista näkyvyyttä tiedotusvälineissä, hyvinvointialueella, sosiaalisessa mediassa ja Mielle ry:n verkkosivuilla.
- Mahdollistettiin kokemusasiantuntijoille omannäköisen toiminnan luominen alueelle matalan kynnyksen kohtaamispaikka Mahiksen kautta.
- Saatiin palkkaresurssi puolipäiväisen, vakituisen kokemusasiantuntijaohjaajan palkkaamiseksi Mielle ry:lle.
- Vietiin kokemusasiantuntijuutta ammattikorkeakouluihin ja laadittiin Kokemusviikkojen mallinnus.
- Koulutettiin sote-henkilöstöä ja luotiin kouluttamismalli jaetusta asiantuntijuudesta.
- Laadittiin kokonaiskuva kokemusasiantuntijatoiminnan organisoitumisesta ja koordinoinnista alueella sekä kehittämiskohteista.
- Luotiin edellytykset kokemusasiantuntijakoulutuksen jatkuvuudelle alueella.
- Nostettiin kokemusasiantuntijoiden kysyntä ja työtehtävien määrä kasvuun alueella.
- Kerättiin tietoa ja toimittiin kokemusasiantuntijuuden asiantuntijana ja konsulttina.
- Rakennettiin ja vahvistettiin yhteistyöverkostoa Pohjanmaan kokemusosaamisen kentällä
- Osallistuttiin kansalliseen kokemusasiantuntijatoiminnan kehittämiseen

# ÄK-hanke lukuina

3 Kokemusasiantuntijakoulutusta

35 Koulutettua kokemusasiantuntijaa

2 Ryhmänohjaajakoulutusta

17 Ryhmänohjaajaa

yli 200 välitettyä kokemusasiantuntijatehtävää ja KAT-rekisteri

3 x Kokemusviikot: 14 tapahtumaa (yhteistyössä VAMK:n ja Novian kanssa)

2 x Toipumisen teitä -luentosarja: 6 tapahtumaa (Yhteistyössä Mahiksen ja Finfami Pohjanmaan kanssa)

4 Somekampanjaa

5 Koulutusiltapäivää jaetusta asiantuntijuudesta

5 x toiminnan mallinnuksia

n. 3000 hankkeen tapahtumiin osallistunutta

## **KAT-koulutuksiin osallistuneiden arviot 2020-2022 (26 vastaajaa)**

ka. 1- 4, 1 = Täysin eri mieltä, 4 = Täysin samaa mieltä

3,7 Ohjaajat olivat ammattitaitoisia

3,6 Koulutuksen sisältö oli hyvin suunniteltu

3,7 Koulutus on vahvistanut voimavarojani

3,7 Koen työelämävalmiuksieni parantuneen

3,6 Olen saanut keinoja toipumisen ja kuntoutumisen tueksi

3,6 Olen saanut lisää merkitystä elämääni

Yleisfiilis koulutuksesta: 77 % koki fiiliksen hyväksi ja 19 % tyytyväiseksi

## **Kokemusviikot 2020-2022, osallistujien arviot (201 vastaajaa)**

ka. 1- 4, 1 = Täysin eri mieltä, 4 = Täysin samaa mieltä

3,7 Tapahtuman sisältö oli mielenkiintoinen

3,7 Tapahtuman sisältö oli hyvin suunniteltu

3,5 Sain tapahtumasta hyödyllistä tietoa arkeeni tai työhöni

3,5 Sain tapahtumassa uutta näkökulmaa ja ymmärrystä kokemusasiantuntijatoimintaan

2,9 Kokemusasiantuntijatoiminta on minulle tuttua



## **Jaetun asiantuntijuuden -koulutussarja 2022, osallistujien arviot (34 vastaajaa)**

ka. 1- 4, 1 = Täysin eri mieltä, 4 = Täysin samaa mieltä

3,3 Koulutuksen sisältö oli mielenkiintoinen

3,4 Koulutuksen sisältö oli hyvin suunniteltu

3,3 Sain koulutuksessa hyödyllistä tietoa

3,4 Kokemusasiantuntijoiden puheenvuorot toivat uutta ymmärrystä asiakastyöhön

3,3 Koulutuksessa sai välineitä toiminnan kehittämiseen omassa työyksikössä

## **Sidosryhmien arviot 2020, 2022 (41 vastaajaa)**

95 % sidosryhmäkyselyihin vastanneista näki hankkeen toiminnan tarpeelliseksi alueella.

95 % näki toiminnan tarpeelliseksi myös jatkossa.

73 % koki yhteistyön sujuneen hyvin.

83 % näki hankkeen toimintamuotojen edistävän KAT-toiminnan nivoutumista palvelujärjestelmään hyvin ja 17 % melko hyvin.



# Hankkeen suositukset

Kokemusasiantuntijatoiminta tarvitsee jatkossakin toiminnan kehittämiseen ja koordinoimiseen palkattuja asiantuntijoita, jotta toiminnalla on aidosti mahdollisuus läpäistä palvelujärjestelmä. Järjestökoordinaattorin työpanos HVA:lla on hyvä alku, mutta kokemusasiantuntijoiden ja tehtävien määrän kasvaessa tarvitaan lisää kokemusosaamisen koordinoinnin parissa työskenteleviä osaajia.

Esimerkiksi Satakunnassa on rakenteilla Kokemusosaamisen keskus jota valmistelevat yhteistyössä Satakunnan tulevaisuuden sote-keskus -hanke ja Satakunnan yhteisökeskus. Kokemusosaamisen keskus johtaa, koordinoi ja kehittää kokemusosaamista yhteisesti sovitun toimintamallin mukaisesti.

Tällaisen keskuksen perustaminen myös Pohjanmaalle veisi asiakasosallisuuden edistämistä suurin harppauksin eteenpäin. Keskuksen perustamiselle on hyvät edellytykset, sillä ÄK-hankkeen ja sitä edeltäneiden hankkeiden jäljiltä alueelta löytyy vahvaa osaamista ja asiantuntemusta, tuoreen koulutuksen saaneita kokemusasiantuntijoita sekä malli sote-henkilöstön jaetun asiantuntijuuden koulutuksiin. Myös kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen jatkuu alueen oppilaitoksissa.

THL:n asiakasosallisuuden määritelmän (2019) mukaan *"Asiakas osallistuu ja kokee vaikuttavansa palvelujen kehittämiseen, suunnitteluun, tuottamiseen ja arviointiin sekä niistä päättämiseen vuorovaikutteisesti ammattilaisten kanssa."* Laadukkaat ja vaikuttavat palvelut syntyvät siitä, että asiakkaat itse myös tuottavat palveluita. Kokemusasiantuntijuuden potentiaali on tässä iso, jos se osataan hyödyntää oikein.

Yhdessä työskenteleminen kokemusasiantuntijoiden kanssa on monille sote-alan ammattilaisille vielä uutta ja onnistuakseen toiminta vaatii kehittelyä. Suomessa on hyviä malleja ja käytäntöjä jo olemassa, mutta ne ovat harvoin siirrettävissä täysin sellaisinaan johonkin toiseen toimintaympäristöön. Toimivat ja räätälöidyt mallit täytyy luoda aina toimintaympäristön mukaan, mikä vaatii perehtyneisyyttä, osaamista ja rohkeaa kokeilemistä.

Pohjanmaalla korkeakouluverkostoineen on kaikki edellytykset lähteä luomaan moderneja, asiakaslähtöisyyteen ja -osallisuuteen perustuvia palveluja alueelle. Sosiaalisiin innovaatioihin panostaminen on investointi alueen väestön hyvinvointiin. Aito osallisuus puolestaan lisää koko alueen menestystä ja vetovoimaa.



## Yhteystiedot

---

Mielle ry  
Pitkäkatu 28-30 (Tammipiha, 2. krs)  
65100 VAASA

Hankekoordinaattori Tiina Taipale,  
p. 050 471 9395

Palvelujohtaja Camilla Kunnari,  
p. 050 364 4640

[etunimi.sukunimi@miellery.fi](mailto:etunimi.sukunimi@miellery.fi)



@aanikokemusasiatuntijuudelle



@aanikokemusasiatuntijuudelle



[miellery.fi/aani-kokemusasiatuntijuudelle/](https://miellery.fi/aani-kokemusasiatuntijuudelle/)



